

**RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE
SNIJBLOEMENTEELT ONDER GLAS
IN NEDERLAND OVER 1990**

Mei 1992

**Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO)
Afdeling Tuinbouw**

REFERAAT

RENTABILITEIT EN FINANCIERING VAN DE SNIJBLOEMENTEELT ONDER GLAS IN NEDERLAND OVER 1990

Boers, A.

Den Haag, Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO), 1992

Periodieke Rapportage 17-90

ISSN 0921-4216

29 p., 7 tab., 15 bijl.

Deze publikatie geeft informatie over rentabiliteit, het inkomen, het financieringsgedrag en de vermogenspositie. De bedrijven hadden gemiddeld een verlies van f 60.000,-, dat is 7% van de kosten (in 1989: -6%).

Het totaal gezinsinkomen bedroeg f 92.000,- per ondernemer (in 1989 f 84.000,-). Na aftrek van belastingen bleef er f 77.000,- over als besteedbaar inkomen voor gezin en bedrijf. De besparing bedroeg f 18.000,- per ondernemer (besparing in 1989: f 200,-).

Per bedrijf kwam f 151.000,- aan eigen middelen ter beschikking. Het vreemd vermogen nam toe met f 86.000,-, zodat totaal f 237.000,- aan middelen ter beschikking kwam. Op leningen werd f 61.000,- afgelost en de bruto-investeringen bedroegen f 146.000,- (1989: f 180.000,-).

De totale bezittingen bedroegen f 1.635.000,- per bedrijf, deze werden gemiddeld met 57% eigen vermogen gefinancierd (1989: 56%).

In het rapport zijn de bedrijven gegroepeerd naar geografische ligging (Zuidhollands Glasdistrict en Overig Nederland).

Rentabiliteit/Inkomen/Financiering/Snijbloementeel onder glas in Nederland

---

Overname van de inhoud toegestaan, mits met duidelijke bronvermelding.

Inhoud

	Blz.
1. OPZET EN METHODE VAN HET ONDERZOEK	5
1.1 Doel	5
1.2 De steekproef	5
1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek	6
1.4 Omzetbelasting	7
1.5 Leeswijzer	7
2. KERNCIJFERS OVER DE BEDRIJFSUITKOMSTEN IN 1988 TOT EN MET 1990	8
Tabellen	
2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1988 tot en met 1990	8
2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf en per ondernemer in 1988 tot en met 1990	8
2.3 Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in guldens per vierkante meter glas	9
3. DE BEDRIJFSRESULTATEN, INKOMEN, BESTEDING EN BESPARING, HERKOMST EN BESTEDING VAN MIDDELEN EN DE BALANSEN IN 1988 TOT EN MET 1990	10
Tabellen	
3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf	10
3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer	10
3.3 Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf	11
3.4 Balansen per 31 december per bedrijf	11
BIJLAGEN	13
1. Grondgebruik over 1990	14
2. Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1990	15
3. Bedrijfsresultaten over 1990	16
4. Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten	17
5. Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1990	18
6. Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinsinkomen van de ondernemer	19

INHOUD (1e vervolg)

	Blz.
7. Spreiding van de besparing	20
8. Herkomst van de middelen	21
9. Besteding van de middelen	22
10. Spreiding van de bruto-investeringen	23
11. Balans per 31 december 1990	24
12. Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december en de vermogensvergelijking	25
13. Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen per 31 december 1990	26
14. Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldin- ventaris minus vreemd vermogen op korte termijn per 31 december 1990	27
15. Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten	28

1. Opzet en methode van het onderzoek

1.1 Doel

Het doel van het onderzoek is inzicht te verkrijgen in het niveau en de ontwikkeling van de rentabiliteit, de inkomensvorming, het financieringsgedrag alsmede de vermogenspositie. Het onderzoek wordt uitgevoerd in acht takken van tuinbouw, te weten:

1. groenteteelt onder glas;
2. snijbloemen onder glas;
3. potplantenteelt onder glas;
4. champignonteelt;
5. fruitteelt;
6. groenteteelt in de open grond;
7. bloembollenteelt;
8. boomkwekerij.

Van de onder 1 t/m 7 genoemde takken van tuinbouw worden ramingen van de rentabiliteit gemaakt die in de laatste maanden van het respectievelijke boekjaar of oogstjaar worden gepubliceerd. Deze ramingen worden gevolgd door "voorlopige cijfers" van de rentabiliteit die worden opgenomen in het Landbouw-Economisch Bericht. De cijfers in dit rapport hebben een definitief karakter. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in het kader van de algemene opdracht van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het bedrijfsleven jaarlijks de bedrijfseconomische resultaten van de tuinbouw te onderzoeken.

1.2 De steekproef

De cijfers over de rentabiliteit en de financiering zijn gebaseerd op boekhoudingen die door het LEI zijn samengesteld van steekproefbedrijven.

De steekproef ten behoeve van dit onderzoek is met ingang van het boekjaar 1988 vernieuwd en is gebaseerd op de Landbouwtelling 1986. Op basis van de Landbouwtelling 1990 is voornoemde steekproef bijgesteld.

De populatie - waaruit de steekproef voor de snijbloemeteelt onder glas is samengesteld - heeft betrekking op bedrijven:

- a. waarvan de ondernemer een agrarisch hoofdberoep heeft;

- b. met een bedrijfsomvang van 16 nge 1) en meer;
- c. waarvan 66 2/3% van de nge 1) betrekking heeft op snijbloemen onder glas.

Aan deze criteria voldeden - volgens de Landbouwtelling 1990 - 3.872 bedrijven. Om de verhouding tussen het aantal steekproefbedrijven en de betrouwbaarheid van de uitkomsten te begunstigen zijn de bedrijven van de populatie - dat is het totaal van de bedrijven waarvoor de steekproef representatief is - bemonsterd met verschillende steekproefpercentages 2).

- a. 1,8% voor bedrijven met 16-100 nge in het Zuidhollands Glasdistrict;
- b. 2,8% voor bedrijven met 100-180 nge in het Zuidhollands Glasdistrict;
- c. 4,5% voor bedrijven met 180 nge en meer in het Zuidhollands Glasdistrict;
- d. 1,6% voor bedrijven met 16-100 nge in overig Nederland;
- e. 2,8% voor bedrijven met 100-180 nge in overig Nederland;
- f. 8,1% voor bedrijven met 180 nge en meer in overig Nederland.

In het boekjaar 1990 konden 96 bedrijven in het onderzoek worden betrokken. Deze steekproefbedrijven vertegenwoordigen een populatie van 3.478 bedrijven met een glasoppervlakte van 3.574 ha. De landelijke oppervlakte met snijbloemen onder glas bedroeg in 1990 circa 3.939 ha. Met dit onderzoek wordt hiervan 91% gerepresenteerd.

1.3 Uitgangspunten voor het onderzoek

Voor alle bedrijven is een bedrijfseconomische boekhouding samengesteld. Dit betekent dat:

- de arbeid van de ondernemers en de gezinsleden is gewaardeerd op CAO-basis inclusief het werkgeversaandeel in de sociale lasten.

De gecalculeerde arbeidskosten bedroegen per uur voor ondernemers f 32,70, voor mannelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder, afhankelijk van functiejaren f 27,90 - f 30,80, voor vrouwelijke gezinsleden van 22 jaar en ouder f 20,90, voor jeugdigen een evenredig lager bedrag;

-
- 1) De omvang van een agrarisch bedrijf en van de afzonderlijke produktierichtingen binnen een bedrijf kan worden uitgedrukt in nge (Nederlandse Grootte Eenheid). 1 nge is gelijk aan 1.000 bss. Onder bruto-standaard-saldi (bss) wordt verstaan de normatieve opbrengsten van een produkt minus de direct variabele kosten.
  - 2) De populatie waarop deze steekproef oorspronkelijk is gebaseerd, is beschreven in "Mededeling no. 405".

- over het geïnvesteerde vermogen een rente is gecalculeerd van 8,5% met uitzondering van het vermogen dat in de grond is opgesloten en de normale behoefte aan vlottende middelen waarvoor respectievelijk 2,5% en 9,5% is berekend;
- de afschrijving op de slijtende duurzame produktiemiddelen is gebaseerd op de nieuwwaarde, waarbij rekening is gehouden met de economische levensduur en het waardeverloop van de objecten;
- de insteekkosten van vaste plantopstanden onder de kosten zijn opgenomen. Het grootste deel van dit bedrag is tegengeboekt onder de opbrengsten op de rekening "aanwas vaste plantopstanden". In de produktieve periode van de vaste plantopstanden wordt jaarlijks een afschrijving berekend;
- de waarde van de grond normatief is vastgesteld op basis van een actuele waarde die afhankelijk van het gebied en de kavelse breedte, varieert van f 37.500,- tot f 335.000,- per ha;
- de slijtende duurzame produktiemiddelen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van de nieuwwaarde;
- de woonhuizen zijn gewaardeerd tegen boekwaarde op basis van herbouwwaarde.

In de bedrijfseconomische boekhoudingen is geen rekening gehouden met:

- de vergoeding voor leiding en toezicht van de ondernemer. Dit kostenelement maakt derhalve deel uit van het netto-bedrijfsresultaat. Dit laatste mag dan ook niet worden aangezien voor de bedrijfseconomische winst;
- de nog te betalen persoonlijke belastingen en premieheffing.

1.4 Omzetbelasting

87% van de bedrijven heeft gekozen voor de "ondernemersregeling" in de zin van de wet op de omzetbelasting; dit betekent dat voor deze bedrijven de kosten, de opbrengsten, de investeringen en de waardering van de slijtende duurzame produktiemiddelen exclusief omzetbelasting zijn opgenomen. Voor de resterende bedrijven die onder de "Landbouwregeling" vallen is alles inclusief omzetbelasting opgenomen.

1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste kengetallen opgenomen. Uitgebreidere gegevens met betrekking tot de bedrijfsuitkomsten zijn in hoofdstuk 3 vermeld. De gegevens hebben in beide hoofdstukken betrekking op het gemiddeld snijbloemenbedrijf in Nederland in de periode 1988 tot en met 1990.

In de bijlagen 1 tot en met 15 zijn de bedrijfsuitkomsten meer gedetailleerd opgenomen. De cijfers hebben uitsluitend betrekking op het boekjaar 1990. De bedrijven zijn in voornoemde bijlagen onderscheiden naar geografische ligging.

2. Kerncijfers over de bedrijfsuitkomsten in 1988 tot en met 1990

Tabel 2.1 Enkele procentuele kengetallen bij de bedrijfsuitkomsten over 1988 tot en met 1990

Kengetallen	1988	1989	1990
Netto-bedrijfsresultaat per bedrijf als percentage van de kosten	2	-6	-7
Percentage winstgevende bedrijven	44	33	30
Percentage ondernemers met positieve besparing	68	39	58
Eigen vermogen per bedrijf als percentage van het totaal vermogen (solvabiliteit)	56	56	57
Liquiditeit op korte termijn per bedrijf als percentage van de kosten	19	21	22

Tabel 2.2 De bedrijfsresultaten per bedrijf en per ondernemer in 1988 tot en met 1990 (x 1000 gulden)

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven van de populatie	3289	3368	3478
Aantal ondernemers per bedrijf	1,38	1,39	1,43
Oppervlakte glas per bedrijf in are	96	98	103
Bedrijfsresultaat per bedrijf			
Opbrengsten	698,9	687,3	768,5
Kosten	687,9	734,1	828,3
Netto-bedrijfsresultaat	11,0	-46,8	-59,8
Inkomen en besparing per ondernemer			
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	79,1	39,9	36,6
Totaal gezinsinkomen	115,8	83,9	91,6
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	96,2	57,6	77,0
Gezinsbestedingen	56,1	57,4	59,0
Besparingen	40,1	0,2	18,0
Herkomst middelen per bedrijf			
Totaal eigen middelen	168,9	121,6	151,0
Totaal van vreemde middelen	101,2	139,3	86,2
Totaal beschikbare middelen	270,1	260,9	237,2
Besteding middelen per bedrijf			
Aflossing leningen o/g	59,4	52,9	60,9
Bruto-investeringen	182,1	179,8	146,5
Mutaties in liquiditeiten	18,9	10,6	10,1
Overige bestedingen	9,7	17,6	19,7
Totale besteding van middelen	270,1	260,9	237,2
Het vermogen per bedrijf per 31 december			
Eigen vermogen	807,2	856,7	934,0
Vreemd vermogen	625,2	684,9	701,2
Totaal vermogen	1432,4	1541,6	1635,2

Tabel 2.3 Kosten, opbrengsten en bedrijfsresultaat in guldens per vierkante meter glas

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	103	100	96
Oppervlakte glas in m2 per bedrijf	9600	9800	10300
Arbeidsbezetting in uren per m2	0,96	0,98	0,97
Gemiddeld verbruik van brandstoffen in m3 gas per m2	36	38	39
Bruto-investeringen per m2 in guldens	19,00	18,30	1420
Kosten			
Arbeid	22,20	23,50	24,50
Rente	5,40	6,40	8,10
Afschrijvingen	12,20	12,70	13,30
Gas en stookolie	7,70	7,80	9,00
Electra	1,10	1,10	1,10
Materialen	12,10	11,70	12,30
Overige kosten	11,00	11,70	12,10
Totale kosten	71,70	74,90	80,40
Opbrengsten			
Snijbloemen	66,90	64,30	68,10
Overige tuinbouwprodukten	1,70	2,10	2,10
Overige opbrengsten	4,20	3,70	4,40
Totale opbrengsten	72,80	70,10	74,60
Netto-bedrijfsresultaat	1,10	-4,80	-5,80
Idem in procenten van de kosten	2	-6	-7

3. De bedrijfsresultaten, inkomen, besteding en besparing, herkomst en besteding van middelen en de balansen in 1988 tot en met 1990

Tabel 3.1 De bedrijfsresultaten per bedrijf (x 1000 gld)

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	103	100	96
Oppervlakte glas in m ²	9600	9800	10300
Arbeidsbezetting in mensjaren	5,26	5,48	5,69
Brandstoffenverbruik (x miljoen Kcal)	2612	2885	3051
Idem (x miljard joules)	10938	12078	12774
Geïnvesteed vermogen per 1 januari (x f 1000)	972	1053	1144
	x 1000 gld	x 1000 gld	x 1000 gld
Kosten			
Arbeid	213,0	229,9	252,7
Rente	51,4	63,1	83,1
Afschrijvingen	117,3	124,4	137,5
Gas en stookolie	74,1	76,8	92,3
Electra	10,1	10,6	11,7
Materialen	115,9	115,0	126,6
Overige kosten	106,1	114,3	124,4
Totale kosten	687,9	734,1	828,3
Opbrengsten			
Snijbloemen	642,1	630,5	701,8
Overige tuinbouwprodukten	16,9	20,1	21,2
Overige opbrengsten	39,9	36,7	45,5
Totale opbrengsten	698,9	687,3	768,5
Netto-bedrijfsresultaat	11,0	-46,8	-59,8
Idem in procenten van de kosten	2	-6	-7

Tabel 3.2 Inkomen, gezinsbesteding en besparing per ondernemer (x 1000 gld)

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	103	100	96
Aantal ondernemers	153	157	151
Netto-bedrijfsresultaat	8,0	-33,6	-41,9
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	79,1	39,9	36,6
Ondernemersinkomen	91,8	56,6	62,6
Gezinsinkomen uit het bedrijf	104,9	70,4	76,7
Totaal gezinsinkomen	115,8	83,9	91,6
Besteedbaar inkomen gezin en bedrijf	96,2	57,6	77,0
Totaal van gezinsbestedingen	56,1	57,4	59,0
Besparingen	40,1	0,2	18,0

Tabel 3.3 *Herkomst en besteding van de middelen per bedrijf (x 1000 gld)*

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	103	100	96
Herkomst			
Afschrijvingen	117,3	124,4	137,5
Besparingen	55,2	0,3	25,7
Totaal van afschrijvingen en besparingen	172,5	124,7	163,2
Overige mutaties in het eigen vermogen	-3,6	-3,1	-12,2
Totaal van eigen middelen	168,9	121,6	151,0
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	96,0	124,6	87,0
Overige mutaties in het vreemde vermogen	5,2	14,7	-0,8
Totaal van beschikbare middelen	270,1	260,9	237,2
Besteding			
Aflossingen op leningen o/g	59,4	52,9	60,9
Bruto-investeringen	182,1	179,8	146,5
Mutaties in veldinventaris, materialen en vooruitbetaalde kosten	4,8	5,0	4,5
Netto-investeringen en beleggingen buiten het bedrijf	4,9	12,6	5,6
Mutaties in liquiditeiten	18,9	10,6	19,7
Totaal besteding van middelen	270,1	260,9	237,2

Tabel 3.4 *Balansen per 31 december per bedrijf (x 1000 gld)*

	1988	1989	1990
Aantal bedrijven	103	100	96
Activa			
Duurzame produktiemiddelen	979,4	1038,6	1083,6
Voorraad materialen en veldinventaris	62,3	68,2	75,7
Liquiditeiten	153,8	178,7	209,9
Overige bezittingen	236,9	256,1	266,0
Totaal activa	1432,4	1541,6	1635,2
Passiva			
Vreemd vermogen op lange termijn	538,3	589,1	597,3
Vreemd vermogen op korte termijn	86,9	95,8	103,9
Totaal vreemd vermogen	625,2	684,9	701,2
Eigen vermogen	807,2	856,7	934,0
Totaal passiva	1432,4	1541,6	1635,2
Eigen vermogen in % van het totaal vermogen	56	56	57

Bijlagen 1 tot en met 15

Bijlage 1 Grondgebruik over 1989 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Aantal bedrijven in %	100	47	53
Aantal sbe	569	619	525
Staannd glas	m2	m2	m2
Rozen	3020	2610	3370
Anjers	1050	1310	830
Chrysanten	8080	12340	4310
Freesia's	1540	1320	1740
Gerbera's	630	1040	260
Anthuriums	240	500	0
Bolbloemen	2040	1520	2490
Overige bloemisterij produkten	2490	2130	2810
Overige produkten	235	40	425
Totaal van produkten	19325	22810	16235
Oppervlakte staannd glas met buisverwarming	are 100	are 114	are 88
met heteluchtverwarming	3	4	2
Totaal	103	118	90
Opengrondstuinbouw			
Bloemen	9	2	15
Overige produkten	3	0	6
Braakland	10	8	11
Totaal tuinbouw	125	128	122
Akkerbouw en grasland	53	49	57
Verhuurd aan derden	9	0	18
Erf, blijvende paden, enz	44	43	43
Totaal kadastrale opp. waarvan eigendom	231 217	220 214	240 219

Bijlage 2 Arbeidsbezetting en energieverbruik over 1990 (gemidd. per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glaadistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Aantal ondernemers per bedrijf	1,43	1,48	1,39
Gemiddelde leeftijd van de ondernemer	43	42	44
Arbeidsbezetting in mensjaren:			
arbeid v/d ondernemer	1,97	1,99	1,96
arbeid v/d echtgenotes	0,36	0,28	0,42
arbeid v/d overige gezinsleden	0,19	0,21	0,17
arbeid van vast personeel	2,14	2,23	2,06
arbeid van los personeel	1,03	1,05	1,02
Totale arbeidsbezetting	5,69	5,76	5,63
Energieverbruik:			
gas m3 x 1000	397,5	467,4	335,6
zware olie kg x 1000	4,0	2,3	5,5
petroleum lt x 1000	0,2	0,1	0,2
ov. olie lt x 1000	0,7	0,1	1,2
kolen kg x 1000			
Totaal verbruik in k/cal x 1.000.000	3051	3556	2603
Idem in joules x 1.000.000.000 (x 1000 KWH)	12774 73,1	14890 90,0	10898 58,2

Bijlage 3 Bedrijfsresultaten over 1989 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Omzet in %	100	51	48
Geïnvesteed vermogen per begin van het boekjaar	1144000	1314000	992000
KOSTEN			
Afschr. duurzame prod.mid.	110520	117450	104380
Afschr. vaste plantopstand	26930	33970	20700
Huur en pacht	1070	1060	1070
Rente	83080	91290	75810
Onderhoud	16010	15590	16390
Electriciteit	11690	14260	9420
Gas	90180	105620	76480
Overige energiekosten	2080	970	3070
Meststoffen	8240	9140	7440
Zaad-plant- en pootgoed	93850	101020	87490
Gewasbeschermingsmiddelen	13530	15750	11570
Overige materialen	10950	10860	11040
Werk door derden	8140	8730	7620
Afleveringskosten	67620	74310	61690
Auto (excl. afschr. + rente)	5250	5220	5270
Arbeid ondernemers	112060	113140	111100
Arbeid echtgenotes	13010	10280	15430
Arbeid ov. gezinsleden	7140	8780	5690
Arbeid personeel	120730	132400	110380
Overige kosten	26370	28420	24510
TOTAAL	828450	898260	766550
Minus subsidie loon	200	40	350
TOTALE KOSTEN	828250	898220	766200
OPBRENGSTEN			
Groenten	2390	440	4120
Snijbloemen	701820	771250	640230
Pot- en perkplanten	15130	14780	15450
Bloembollen	970	140	1720
Boomkwekerij	130	0	250
Overige tuinbouwprod.	2560	4050	1220
Mutatie veldinventaris	210	1270	-740
Akkerbouw en veeteelt	1970	3010	1040
Overige opbrengsten	9130	8800	9420
Aanwas vaste plantopstand	33530	38370	29230
Aanwas boomkwekerij	-250	0	-470
Aanwas bloembollenkraam	890	550	1200
Opbr. verhogende subsidies: groenten	-10	20	0
TOTALE OPBRENGSTEN	768470	842680	702670
NETTO-BEDRIJFSRESULTAAT	-59780	-5540	-63530
In % van de kosten	-7	-6	-8
In % van het geïnvest. verm.	-5	-4	-6
Arbeidsopbr. per mensjaar	33950	36330	31800

1) Excl. afschrijving en rente.

Bijlage 4 Spreiding van het netto-bedrijfsresultaat in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per rentabiliteitsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Rentabiliteitsklasse	%	%	%
Negatief			
40 en meer	5	-	11
40 - 30	6	7	5
30 - 20	19	15	22
20 - 10	21	25	17
10 - 0	19	16	22
Totaal verliesgevend	<u>70</u>	<u>63</u>	<u>77</u>
Positief			
0 - 10	20	24	15
10 - 20	7	8	5
20 en meer	3	5	3
Totaal winstgevend	<u>30</u>	<u>37</u>	<u>23</u>
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
Netto-bedrijfsresultaat in % van de kosten (ongewogen gemiddelde)	-11	-7	-14
Standaardfout	1,8	2,2	2,7

Bijlage 5 Arbeidsopbrengst, inkomen, gezinsbesteding en besparing in 1990
(gemiddeld per ondernemer)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Aantal ondernemers	151	71	80
Netto-bedrijfsresultaat	-41860	-37640	-45840
Handenarbeid v.d. ondernemer	78470	76670	80160
Arbeidsopbrengst v.d. ondernemer	36610	39030	34320
Berekende rente +	58180	61860	54700
Ontvangen rente +	630	700	570
Betaalde rente -	32180	34010	30450
Financ. kosten -	1080	1130	1030
Saldo	25550	27420	23790
Rentesubsidie	390	340	440
Overig inkomen	10	0	10
Ondernemersinkomen	62560	66790	58570
Handenarbeid echtgenote	9110	9110	11130
Handenarb. overige gezinsl.	5000	5950	4100
Tot. handenarb. gezinsleden	14110	12920	15230
Gezinsinkomen uit bedrijf	76670	79710	73800
Inkomen buiten het bedrijf	14950	14530	15340
Totaal gezinsinkomen	91620	94240	89140
Af: Ontv./bet. WIR-premie	-2140	-3150	-1190
Persoonlijke belastingen	18060	19200	16990
Premies voor volksverzek.	-1280	-2230	-400
Totaal van belast. en premies	14640	13820	15400
Besteedb. ink. gezin en bedr	76980	80420	73740
Af: Premie vrijw. verzekering	5500	6050	4980
Betaald loon gezinsleden	3030	4450	1690
Overige gezinsbestedingen	50430	49860	50980
Totaal van gezinsbestedingen	58960	60360	57650
Besparing incl. WIR-premie	18020	20060	16090
Besparing excl. WIR-premie	15880	16910	14900
Specificatie v/h inkomen buiten bedrijf			
Positief			
Huurwaarde woning(en)	7970	7980	7970
Huren buiten bedrijf	420	250	580
Rente buiten bedrijf	7490	8910	6150
Uitkering volksverzekeringen	3260	3670	2870
Inkomen uit arbeid	1770	980	2510
Overige baten	780	660	900
Totaal positief	21690	22450	20980
Negatief			
Afschrijving woning(en)	2720	2720	2710
Onderhoud, verzekering en grondlasten woning(en)	1950	2370	1550
Rente prive-leningen	1690	2010	1390
Overige lasten	400	810	0
Totaal negatief	6750	7920	5650
Inkomen buiten bedrijf	14940	14530	15330

Bijlage 6 Spreiding van de arbeidsopbrengst van de ondernemer, het ondernemersinkomen en het totaal gezinsinkomen van de ondernemer (aantal ondernemers per inkomensklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Aantal ondernemers	151	71	80
Arbeidsopbrengst van de ondernemer	%	%	%
- f 30.000,- en meer	16	15	16
- f 30.000,- - -f 15.000,-	5	2	7
- f 15.000,- - f 0,-	7	8	5
f 0,- - f 15.000,-	15	15	14
f 15.000,- - f 30.000,-	13	16	11
f 30.000,- - f 45.000,-	6	4	9
f 45.000,- - f 60.000,-	5	7	4
f 60.000,- - f 90.000,-	8	3	14
f 90.000,- - f 120.000,-	10	11	8
f 120.000,- - f 180.000,-	10	12	9
f 180.000,- en meer	5	7	3
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
Ondernemersinkomen van de ondernemer	%	%	%
- f 30.000,- en meer	11	12	9
- f 30.000,- - -f 15.000,-	2	4	1
- f 15.000,- - f 0,-	11	6	15
f 0,- - f 15.000,-	8	10	7
f 15.000,- - f 30.000,-	9	8	10
f 30.000,- - f 45.000,-	12	10	13
f 45.000,- - f 60.000,-	4	4	3
f 60.000,- - f 90.000,-	13	13	13
f 90.000,- - f 120.000,-	8	4	13
f 120.000,- - f 180.000,-	8	15	2
f 180.000,- en meer	14	14	14
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>
Totaal gezinsinkomen van de ondernemer	%	%	%
- f 30.000,- en meer	5	9	1
- f 30.000,- - -f 15.000,-	3	4	1
- f 15.000,- - f 0,-	2	2	2
f 0,- - f 15.000,-	10	11	9
f 15.000,- - f 30.000,-	7	3	11
f 30.000,- - f 45.000,-	13	12	14
f 45.000,- - f 60.000,-	7	4	10
f 60.000,- - f 90.000,-	14	10	18
f 90.000,- - f 120.000,-	8	13	4
f 120.000,- - f 180.000,-	12	10	15
f 180.000,- en meer	19	22	15
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Bijlage 7 Spreiding van de besparing
(aantal ondernemers per besparingsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Aantal ondernemers	151	71	80
Besparingsklasse	%	%	%
Negatief			
f 60.000,- en meer	12	16	9
f 60.000,- - f 30.000,-	11	11	11
f 30.000,- - f 15.000,-	10	4	14
f 15.000,- - f 0,-	9	7	11
Totaal negatief	<u>42</u>	<u>38</u>	<u>45</u>
Positief			
f 0,- - f 15.000,-	16	18	14
f 15.000,- - f 30.000,-	6	7	5
f 30.000,- - f 60.000,-	10	12	9
f 60.000,- - f 90.000,-	11	6	16
f 90.000,- en meer	<u>15</u>	<u>19</u>	<u>11</u>
Totaal positief	58	62	55
	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>

Bijlage 8 Herkomst van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Afschrijving duurzame pro- duktiemiddelen	110520	117450	104380
Afschrijving vaste plantopst.	26440	33670	20020
Afschrijving bloembollen	490	290	670
Totaal van afschrijvingen	137450	151410	125070
Besparingen	25730	29610	22300
Totaal van afschrijvingen en besparingen	163180	181020	147370
Erfenissen en schenkingen	2620	180	4780
Boekwinsten of -verliezen bij desinvesteringen	1280	1020	1500
Koerswinsten of -verliezen op effecten	-12170	-8010	-15860
Betaalde premie levensver- zekering ed.	-10010	-12040	-8220
Uitkering van levensverzek.	40	40	40
Investeringssubsidie	5920	2810	8670
Woningsubsidies	100	30	190
Totaal van eigen middelen	150960	165050	138470
Nieuwe leningen o/g op lange termijn	87000	93850	80930
Mutaties van kredieten van banken op lange termijn	-4900	2430	-11410
Totaal op lange termijn	82100	96280	69520
Mutaties in vr.vermogen op korte termijn	4100	-2750	10180
Totaal van vreemde middelen	86200	93530	79700
Totaal beschikbare middelen	237160	258580	218170

Bijlage 9 Besteding van de middelen (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Aflossingen op leningen o/g	60870	72040	50960
Bruto investeringen in: (aankopen - verkopen(boekw))			
- grond (in exploitatie)	5810	1730	9440
- bedrijfsgebouwen	5160	6650	3830
- glasopstanden	23430	24980	22050
- verwarmingsinstallaties	26460	19360	32760
- overige installaties	38370	28840	46820
- machines en werktuigen	9500	8170	10680
- plantopstanden	33260	37810	29230
- bloembollen	-1070	-2500	210
- boomkwekerij	-250	0	-470
- betaling op lopende invest	-2700	12110	-15830
- overige inventaris	8550	9600	7580
Bruto-investeringen	146520	146750	146300
Veldinventaris	210	1270	-740
Materialen	4170	640	7290
Vooruitbetaalde kosten	110	430	-140
Totaal ov.prod.middelen	4490	2340	6410
Woningen	3170	-160	6120
Deelname veiling e.d.	2420	1520	3230
Leningen u/g	-2450	-3290	-1700
Overige beleggingen	2460	4510	640
Netto-investeringen en be- leggingen buiten het bedrijf	5600	2580	8290
Voorraad produkt	-370	-310	-410
Vorderingen	4930	5530	4400
Effecten	-6900	-4430	-9100
Spaarrekeningen	7270	13750	1530
Kas, lopende rekeningen	14750	20330	9790
Totaal van mutaties en liquiditeiten	19680	34870	6210
Totaal bestedingen van middelen	237160	258580	218170

N.B. Onder bruto-investeringen moet worden verstaan: aankopen minus verkopen tegen boekwaarde.

Bijlage 10 Spreiding van de bruto-investeringen
(aantal bedrijven per investeringsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Investeringsklasse	%	%	%
Negatief	13	12	14
Positief			
f 0,- - f 10.000,-	17	19	16
f 10.000,- - f 20.000,-	5	7	3
f 20.000,- - f 40.000,-	10	8	12
f 40.000,- - f 80.000,-	12	12	11
f 80.000,- - f 150.000,-	16	17	15
f 150.000,- - f 250.000,-	9	9	8
f 250.000,- - f 500.000,-	9	8	11
f 500.000,- en meer	<u>9</u>	<u>8</u>	<u>10</u>
	100	100	100

Bijlage 11 Balans per 31 december 1990 (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Boekw.slijtende duurz.prod. midd.in % van de nieuwwaarde per begin v.h.boekjaar	37	36	38
Idem per einde boekjaar	35	34	37
Duurz.prod,middelen:			
Grond(in exploitatie)	283100	388310	189810
Bedrijfsgebouwen	69520	67530	71280
Glasopstanden	256110	296980	219870
Verwarmingsinstallaties	141360	134590	147370
Overige installaties	137260	139400	135360
Machines en werktuigen	40160	35040	44710
Plantopstanden	87720	104890	72500
Bloembollen en knollen	15750	18060	13700
Boomkwekerij	140	0	270
Bet.op lop.investeringen	44920	45150	44690
Overige inventaris	-----	-----	-----
Totaal	1083650	1243360	942020
Ov.produktiemiddelen			
Veldinventaris	41960	53840	31430
Voorraad materialen	31060	16180	44260
Vooruitbetaalde kosten	2630	1970	3200
Totaal	75650	71990	78890
Liquiditeiten:			
Voorraad produkt	580	1230	0
Vorderingen	27950	34760	21900
Effecten	49030	45810	51880
Spaarrekeningen e.d.	89300	122350	59990
Kas, lop. rek. bij banken	43060	46630	39910
Totaal	209920	250780	173680
Overige bezittingen:			
Woningen	199150	201120	197400
Deelname veiling e.d.	41080	41610	40600
Leningen u/g	6310	8700	4200
Diversen	19430	26250	13400
Totaal	265970	277680	255600
Totaal activa	1635190	1843810	1450190
Passiva			
Vreemd vermogen	701160	762870	646440
Eigen vermogen	934030	1080940	803750
Totaal passiva	1635190	1843810	1450190
Eigen verm.in % v/h totaal vermogen	57	59	55

Bijlage 12 Samenstelling van het vreemde vermogen per 31 december 1990 en de vermogensvergelijking (gemiddeld per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Vr.vermogen op lange term.			
Leningen van Rabobanken	462240	504550	424710
Leningen van ov.banken	19010	15600	22030
Leningen van familieleden	35280	35370	35200
Leningen van ov.partic.	1970	3350	750
Kredieten Rabobanken	71370	83100	60970
Kredieten ov.banken	660	1410	0
Overig	6730	8150	5470
Totaal	597260	651530	549130
Vr.verm. op korte term.			
Te betalen omzet-en loonbel.	9730	11460	8190
Te betalen kosten	79480	85690	73980
Te betalen investeringen	11370	11970	10850
Overig	3320	2220	4290
Totaal	103900	111340	97310
Totaal vreemd vermogen	701160	762870	646440
Vr.verm. in % v/h totaalverm.	43	41	45
Vermogensvergelijking			
Eigen verm. per 31-12-1989	911250	1056170	782750
Corr.o/d balans 31-12-1989	2230	-2920	6790
Corr.a.g.v.wijziging in de keuzeregeling betr.omzetb.	-1050	0	-1980
Toe - en uittreding v.firm.	-4170	3450	-10920
Herw. a.g.v.prijswijziging	12260	10610	13710
Eigen verm. per 1-01-1990	920520	1067310	790350
Mut. eigen verm. in 1990	13510	13630	13400
Eigen vermogen per 31 december 1990	934030	1080940	803750

Bijlage 13 Spreiding van het eigen vermogen in procenten van het totaalvermogen
(solvabiliteit) per 31 december 1990
(aantal bedrijven per solvabiliteitsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Solvabiliteit	%	%	%
Negatief	10	14	6
Positief			
0 - 10	3	2	3
10 - 20	4	4	5
20 - 30	9	7	11
30 - 40	12	7	17
40 - 50	6	6	5
50 - 60	9	9	9
60 - 70	8	7	9
70 - 80	11	14	8
80 - 90	7	9	5
90 - 100	<u>21</u>	<u>21</u>	<u>22</u>
	100	100	100
Eigen vermogen in % van het totaal- vermogen (ongew. gemidd.)	53	52	53
Standaardfout	3,8	5,7	4,6

Bijlage 14 Liquiditeiten, voorraad materialen e.d. en veldinventaris minus
vreemd vermogen op korte termijn per 31-12-1990 (gemid. per bedrijf)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	Overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Kas, lop. rek. bij banken	43060	46630	39900
Spaarrekeningen e.d.	89300	122350	59990
Effecten	49030	45810	51880
Voorraad produkt en vorderingen	28530	35990	21900
Voorr.materialen e.d.	33680	18140	47460
Veldinventaris	41960	53850	31440
A. Totaal	285560	322770	252570
Te betalen omzet- en loonbelasting	9730	11460	8190
Te betalen kosten	79480	85690	73980
Te betalen investeringen	11370	11970	10850
Overig kort krediet	3320	2220	4280
B. Totaal vr.verm. op korte term.	103900	111340	97300
Saldo (A minus B)	181660	211430	155270
id. in % v/d kosten	22	24	20

Bijlage 15 Spreiding van de liquiditeiten, voorraad materialen en dergelijke en veldinventaris minus vreemd vermogen op korte termijn in procenten van de kosten
(aantal bedrijven per liquiditeitsklasse in procenten)

	Alle bedrijven	Waarvan bedrijven gelegen in:	
		Zuidhollands Glasdistrict	overig Nederland
Aantal bedrijven	96	45	51
Liquiditeitsklasse	%	%	%
Negatief			
30% en meer van de jaarkosten	-	-	1
30 - 10% van de jaarkosten	11	16	7
10 - 0% van de jaarkosten	<u>20</u>	<u>18</u>	<u>21</u>
Totaal negatief	31	34	29
Positief			
0 - 10% van de jaarkosten	19	13	24
10 - 30% van de jaarkosten	25	24	25
30 - 50% van de jaarkosten	7	4	11
50% en meer van de jaarkosten	<u>18</u>	<u>25</u>	<u>11</u>
Totaal positief	<u>69</u>	<u>66</u>	<u>71</u>
	100	100	100

IN DE REEKS "PERIODIEKE RAPPORTAGE" ZIJN OP DIT GEBIED VERSCHENEN:

- No. 17-89 Rentabiliteit en financiering van de snijbloemteelt onder glas in Nederland over 1989
- No. 16-90 Rentabiliteit en financiering van de potplantenteelt onder glas in Nederland over 1990
- No. 15-89 Rentabiliteit en financiering van de tuinbouw onder glas in Nederland over 1989
- No. 23-89 Rentabiliteit en financiering van de boomkwekerij in Nederland over 1989/90
- No. 21-89 Rentabiliteit en financiering van de bloembollenteelt in Nederland over 1989
- No. 22-89 Rentabiliteit en financiering van de fruitteelt in Nederland over 1989 (oogst 1989/90)
- No. 19-89 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt in de open grond in Nederland over 1989 (oogst 1989/90)
- No. 18-90 Rentabiliteit en financiering van de groenteteelt onder glas in Nederland over 1990
- No. 20-90 Rentabiliteit en financiering van de champignonteelt in Nederland over 1990
- No. 26-90 Raming van de bedrijfsuitkomsten in 1990 van de bedrijven met groenteteelt in de opengrond, fruitteelt- en bloembollenbedrijven
- No. 24-91 Raming van de bedrijfsuitkomsten in 1991 van de glastuinbouw- en champignonbedrijven